

سوابق روابط و تعهد سپه سالار محمد نادر خان به همکاری با انگلیس ها (به اساس اسناد آرشیف محرمانه استخبارات انگلیس)

در رابطه با ارتباطات و تعهدات سردار محمد نادر خان، سپه سالار و وزیر حربیه رژیم امانی، یکی از اسناد مهم را از آرشیف محرمانه استخبارات انگلیس که از محرمیت برآمده انتخاب نموده به هموطنان عزیز تقدیم میکنم تا خود بخوانند و قضاوت کنند.

همفریز وزیرمختار انگلیس ها در کابل در گزارش مفصل شماره ۱۴ مؤرخ ۱۶ جون سال ۱۹۲۳ م خود از ملاقات خصوصی ایکه بین وی و سپه سالار محمد نادر خان صورت گرفته است، گزارش میدهد. این ملاقات به تاریخ ۱۳ جون در سفارت انگلیس صورت گرفته است.

درین ملاقات خصوصی بعد از غذا، سردار محمد نادر خان اطلاعاتی را به سفیر انگلیس میدهد که میتوان آنرا افشای بعضی راز های دولتی و نکات ضعف رژیم امانی شمرد.

سفیر در گزارش خود مینویسد که «من گفتم که دستگیری و مجازات جنایتکاران منفور، تصحیحاً لحن سخیف و ظالمانه مطبوعات نیمه رسمی افغانستان و سرکوب دسیسه های ضد انگلیسی در سرحد وزیرستان سؤالاتی هستند که احتمالاً نمی توانند تأخیر آنرا تأیید کرد».

سردار محمد نادر خان درین ملاقات از لست طویل دست آورد هایش یادآوری نموده و وعده میدهد که با تمام قوایش باز هم برای بهبود مناسبات افغانستان با انگلیس تلاش خواهد ورزید. وی میگوید که «با وجود هیجان عظیمی که به اثر واقعه بمباردمان "توچی" ایجاد شده است، تلاش های بی نظیری را برای برآورده ساختن خواسته های سفیر به خرج داده است. مثلاً توقیف داؤد شاه و اردلی توام با برطرف ساختن مدیر جریده "اتحاد مشرقی" کدام دستاورد عادی نبود. همچنان قاتلین کوهات دشمنان امیر تلقی شده و برای دستگیری شان، در صورتی که در قلمرو افغانستان دیده شوند، احکام شدید صادر شده است».

گزارش می افزاید که «نادر خان صمیمانه از همفریز تقاضا نموده است تا برای توجیه گرایش فعلی امیر در انظار مردم، بریتانیای کبیر باید از خود یک حرکت سخاوتمندانه نشان دهد. طور مثال او گفت که مثلاً پرواز یک طیاره واحد از هند و هدیه دادن آن به امیر، بر مردم افغان تأثیر شگفت آوری خواهد داشت» (اسناد محرمانه آرشیف لندن، گزارش شماره ۱۴ مؤرخ ۱۶ جون سال ۱۹۲۳ م همفری، سفیر انگلستان در کابل به کرزن).

«به رویت اسناد آرشیف دفتر هند بریتانوی در لندن، بعضی از مامورین عالیرتبه رژیم امانی که در داخل رژیم بحیث ستون پنجم بنفع دشمن کار میکردند، ضمن ملاقات های خصوصی شان به آنها هم مشوره و هم اطلاعات سری میدادند. بنظر میرسد که این مشوره محمد نادر خان توصیه خوبی بود که انگلیس ها آنرا قبول کردند و چندی بعد در دوران اغتشاش جنوبی با دادن طیاره میتوانستند به اهداف دوگانه شان برسند. هدف اول شان نشان دادن ظاهری نیت همکاری به مقابل شورشیان و غافل گیر کردن رژیم از دست داشتن در توطئه های تحریک شورش بود. آنها همچنان با این ابتکار میتوانستند با استفاده از طیارات انگلیسی علیه مردمش به شهرت شاه صدمه وارد کنند. چنانچه همینطور شد و مخالفین شاه آوازه انداختند که شاه در خفا با انگلیس ها دوست بوده و از کمک های آنها استفاده میکند» (عبدالرحمن زمانی، بازنگری دوره امانی و توطئه های انگلیس (۲۰۱۳)، صفحات ۴۱۴ و ۴۱۵).

[N 6323/22/97]

No. 18.

Lieutenant-Colonel Humphrys to the Marquess Curzon of Kedleston.—(Received July 18.)

(No. 14.)

My Lord,

Kabul, June 16, 1923.

I HAVE the honour to transmit herewith, for your Lordship's information, a report of a conversation held between Sardar Muhammad Nadir Khan, Commander-in-chief of the Afghan army, and myself on the 13th June.

A copy of this despatch is being forwarded to the Secretary of State for India and the Government of India.

I have, &c.

F. H. HUMPHRYS.

Enclosure in No. 18.

Report of a Conversation between Sardar Muhammad Nadir Khan, Commander-in-Chief of the Afghan Army, and His Majesty's Minister, Kabul, on June 13, 1923.

SARDAR NADIR KHAN, the Afghan Commander-in-chief, dined at the British Legation on the 13th June. In the course of a private conversation after dinner, he informed me that the Afghan Government was disgusted at the non-fulfilment of Russian promises and alarmed at the concentration of Russian troops in Turkestan. He remarked

Nadir Khan said that, in spite of the tremendous excitement that had been caused by the Tochi bombing incident, unprecedented efforts were being made to carry out my demands. The arrest of Daud Shah and Ardali was no ordinary achievement, and this, taken in conjunction with the dismissal of the editor of the "Ittihad-i-Mashriqi," was considered by the people of the Eastern Province as a sign that the Afghan Government was under the domination of the British. The Kohat murderers had been declared to be the Ameer's enemies, and the most stringent orders had been issued for their arrest if found in Afghanistan. Adam Khan had been recalled from the Waziristan border,

result from a too hasty capitulation to the demands of the British Government.

I said that the arrest and punishment of abominable criminals, the correction of the scurrilous and outrageous tone of the Afghan semi-official press, and the squashing of anti-British intrigues on the Waziristan border were questions which could not possibly admit of any delay. A good beginning had been made, and it was essential to follow it up by definitely friendly actions, without which mere assurances were useless.

Nadir Khan protested that everything possible was being done by the Afghan Government to fulfil their obligations, and he earnestly pleaded that, in order to justify the Ameer's present attitude in the eyes of his people, some generous gesture towards Afghanistan might be made by Great Britain. For instance, he said, if a single aeroplane could be flown from India and presented by me to the Ameer, it would produce a wonderful effect on the Afghan people.

I said that the relations between our two countries had recently been strained to the utmost, and, before everything else, it was necessary that confidence should be restored. This could only be done by the prompt fulfilment of the Afghan assurances, of which I had acquainted my Government.

Nadir Khan gave me his word that he would do everything in his power to ensure their fulfilment.

F. H. HUMPHRYS.

اسناد محرمانه آرشیف لندن، گزارش شماره ۱۴ مؤرخ ۱۶ جون سال ۱۹۲۳ م همفری، سفیر انگلستان در کابل به کرزن

منبع :

• اسناد محرمانه آرشیف لندن، گزارش شماره ۱۴ مؤرخ ۱۶ جون سال ۱۹۲۳ م همفری، سفیر انگلستان در کابل به کرزن